

K MANIPULACI A UKLÁDÁNÍ MUNICE

Závěry 8. zasedání ÚV KSČ (červen 1983) uplatňujeme na úseku materiálního hospodáře výzbroje ČSLA právě v konečné realizační fázi zavádění bojové techniky k vojskům, její modernizace, udržování bojeschopnosti, bezpečnosti, zajištění proti zneužití a zvyšování efektivnosti jejího bojového použití v průběhu exploatace. Tyto požadavky na soudobou výzbroj a munici činí nemalé problémy s udržováním kvality a spolehlivosti všech druhů bojové techniky. V oblasti exploatace munice to znamená zvyšovat její bojovou pohotovost a efektivní využití. Vytvářet zásoby, udržovat je, zabezpečovat podmínky pro cvičení vojsk a podmínky pro okamžité bojové použití.

Jde o zabezpečení trvalé bojeschopnosti munice při dlouhodobém uložení v různých podmínkách, její rychlé vyvezení (spolu s bojovou technikou) a okamžitou bojovou použitelnost. Řešení těchto otázek začíná ve výzkumu a vývoji nových zbraní a zbraňových systémů, včetně munice. Méně vhodné, ale přesto účelné, je řešení těchto problémů v průběhu provozu výzbroje a munice dílčími vývojovými pracemi a u dříve zavedeného materiálu inovačními procesy.

I když u nově zaváděné techniky jsou zpravidla splněny takticko-technické požadavky uživatele, neklademe vždy dostatečný důraz na potřeby materiálního hospodáře, tj. na maximálně efektivní provoz v podmínkách armády, zejména u vojsk se stálou bojovou pohotovostí, kdy převážná část munice je trvale naložena na dopravních prostředcích a v bojové technice a část munice nakládáme ze skladů na vozidla v krátkých časových normách s použitím mechanizačních prostředků.

V neposlední řadě vystupuje do popředí i otázka bezpečnosti munice proti účinkům statické elektřiny, vysokým teplotám a požáru. Tyto požadavky, respektive jejich plnění a zabezpečování, kladně (záporně) ovlivňuje způsob balení, ochrany a celkové řešení jednotlivých druhů munice.

Dlouhodobá životnost uložené munice je dále závislá na správné manipulaci, průběžném ošetřování, přípravě ke střelbě a periodické kontrole jejího technického stavu. Tyto otázky jsou přímo závislé na úrovni výcviku, tzn. na použití názorných učebních pomůcek, předpisů, obrazů, řezů, maket, тренаžérů a speciálních učeben.

Největší problémy v provozu a tvorbě zásob vznikají u takových konstrukčních řešení munice, kde nebylo pamatováno na možnost oprav. A protože zpravidla jde o relativně nákladnou munici, je její skutečná hodnota problematická, především u ručních protitankových zbraní, jako jsou náboje PG-7, PG-15, RPG-75, ale i 100-JPrSV (protáček obroučky) a další. Relativně dlouhé naplňování stanovených zásob (kde 15 let není zvláštností) způsobuje, že po jejich vytvoření může dojít k rušení munice zhotovené na začátku výroby.

Mělo by být samozřejmostí, že u všech nových výrobků (včetně licenčních) promyšleně a současně se zahájením výroby stanovíme a zabezpečíme (technologicky i materiálově) proces udržování a oprav dané munice.

Rovněž zabezpečení výcvikových pomůcek u munice značně zaostává. Je např. zcela běžné, že u tankového materiálu dodává výrobce soupravy obrazů, řezů apod., zatímco u munice je prosazení těchto požadavků velmi složité.

Jsem toho názoru, že munice zavedená do výzbroje armády je v dobrém technickém stavu, připravená ke splnění požadovaných úkolů. Přesto máme rezervy ve využití její bojové efektivity.

V současné době je v bojové technice (tancích, BVP) ukládána kanonová munice, která je nakonzervována účinným protikorozním ochranným prostředkem REVAX, který umožňuje její okamžité použití. Ostatní munici pro tuto techniku vyvážíme samostatně a doplňujeme až v další etapě. Naším cílem je dosáhnout toho, aby maximum munice bylo trvale naloženo v bojové technice. Stávající způsob konzervace klasické munice se osvědčil a bude nadále využíván u obdobných druhů. Pěchotní munici předpokládáme ukládat v původních hermetických obalech nebo v polyetylenových nehermetických obalech, napáskovanou v nábojových páscech nebo schránkách. Ruční granáty (pro svou specifickou nebezpečnost) nepředpokládáme do techniky dlouhodobě ukládat.

Speciální druhy munice, např. PTRS a PLRS je možné v bojové technice umístit pouze bez původních obalů (dřevěných truhlíků). Jejich obranu proti povětrnostním vlivům řešíme balením těchto střel do smrštitelných PE fólií. Dosavadní zkušenosti a výsledky zkoušek potvrdily, že je možné tuto munici dlouhodobě ukládat přímo do určených míst uvnitř bojového prostoru techniky. Okamžité použití munice je zajištěno jednoduchým stržením fólie.

Tyto úpravy v ukládání munice bezesporu směřují ke zvýšení bojové pohotovosti vojsk. Jejich dodatečná realizace je však poměrně nákladná a v podmínkách vojsk jde vždy v neprospěch výcviku a vycvičenosti vojsk. Proto komplexní řešení všech požadavků a potřeb uživatele na novou techniku, včetně exploatačních požadavků a jejich realizace výrobcem, by zabezpečilo při zachování funkčních spolehlivosti a kvality i plně a efektivně využití nových druhů munice ihned po jejich zavedení.

Dále chci upozornit na stále ožehavý problém, kterým je zabezpečení munice před náhodným odpálením účinkem statické elektřiny a atmosférickými elektrovýboji (zejména raketometných nábojů 122 milimetrů JROF). Od zavedení této munice jsme pro její ochranu dělali nákladné stavební úpravy skladových objektů, budování valů, uzemňování bojové techniky a sešroubování zapalovačů. Ke zvýšení ochrany před náhodným odpálením opatřujeme náboje 122 mm JROF zkratovacím kontaktem a tzv. zodolněným zažehovačem. Zave-

dení změn do výroby těchto nábojů sniží předchozí nákladná opatření u vojsk. Předepsané postupy nepřiměřeně ztěžují manipulaci a použití vojsk, neřeší reálnou bezpečnost obsluhy při výcviku a při ostré střelbě. Např. zkratovací kontakt musíme nasazovat v bezpečné vzdálenosti, odvádět statickou elektřinu a manipulaci s náboji a měření zkratového obvodu uskutečňovat pouze v ochranném boxu. K měření odporu zkratového obvodu předpokládáme použít měřicího přístroje s odběrem max. 20 mA. V podmínkách vojsk nemůžeme zabezpečit spolehlivé měření bez zavedení jednoúčelového měřicího přístroje, a to pro obsluhu každého raketometu vz. 70.

Všechna tato opatření nemůžeme splnit v podmínkách bojového výcviku vojsk bez zákonitého porušení bezpečnostních zásad a kvality nábojů. Proto jsme vyžádali u zpracovatele dořešení těchto provozních problémů v těsné součinnosti se zástupci uživatele. To je jeden z problémů, který řešíme v úzkém kontaktu s potřebami vojsk, reálně v závislosti na provozu bojové techniky a munice.

Na několika případech, které řešíme v průběhu exploatace munice ukáží na obecnou platnost kritiky vznesené na 8. zasedání ÚV KSČ, že tempo uplatňování vědeckotechnického pokroku ve výrobě není vždy v souladu s potřebami společnosti a že cyklus výzkum — vývoj — výroba — užití je zatím neúměrně dlouhý.

Již delší dobu předcházíme těmto problémům a prohlubujeme vztah se zbrojní výrobou. V roce 1980 byla uzavřena mezi MNO a orgány vojenské přejímky dohoda o vzájemné výměně informací s cílem využívat zkušeností z provozu munice k promyšleným a odpovědným korekcím ve výrobním procesu ve prospěch kvality výrobků. Tato dohoda napomohla k rychlému objasnění nenormální funkce munice, urychlenému šetření havárií a zjišťování příčin poruch za účasti zástupců vojenské přejímky i výrobních závodů. Současně napomáhá výstavbě informačního systému v exploataci nově zaváděné munice, objektivnímu posuzování podkladů pro zahájení případného reklamačního řízení a přijetí opatření u vojsk. Tato forma spolupráce přinesla a přináší vzájemně výhodnou výměnu informací a zkušeností a je velmi důležitá pro udržování kvality munice, její bojové efektivity a pro urychlené uplatňování poznatků z provozu munice do výroby. Tento prevk musíme dále rozvíjet, protože přispívá k dosažení vyšší kvality ve výrobě a spolehlivosti munice v provozu, šetří síly, kapacity, materiál a energii.